Ч. 27. Чернівцї, вівторок дня 6. (18.) лютого 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских о год. 5. пополудни.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Картини з сойму галицкого.

Допись „Буковини“ зі Львова.

I.

Радикали в соймі.

Вид сойму галицкого був сего року межи иньшим о стілько змінений, що в склад его увійшли в-перве елементи радикальні, рускі і польскі. Однак нї два селяни-радикали рускі під проводом мецената Окуневского, нї шість селян польских під проводом лїкаря Бернадзїковского не розвинули в часї засїдань соймових нїякої чи то радикальної чи социялїстичної проґрами. З уст їх не вийшло нї одно внесене, хоч би лиш з легонька закрашене краскою социялїстів европейских. Радикали наші домородні обмежили ся в виступах своїх лиш на грубший тон, докори, дорікання, а в части на інвективи і інсинуациї. Хвилево здавало ся, що ті радикальні елементи не доросли до задачі, яку виконати поручили їм численні віча радикальні, аранжовані в часї передвиборчім. Радикали наші пішли в части дорогою, якої не придержують ся социялїсти европейскі. Они упоминали ся у сойму о оборону інтересів пролетарияту селяньского, замісць робити так, щоб селяньский пролетарият не дістав нїчого, та щоби через те росло та ширилось невдоволене в тих верствах. Тактика социялїстів західних змагає якраз до погіршеня долї сих, котрих інтереси они будь-то заступають. З того можна і висновувати, що сойм галицкий і на слїдуючих сесиях не буде зрушений в своїх основах. Наші елементи радикальні зблизька не дуже то страшні, найменьше не такі страшні, якими їх представили деякі їх дневники в своїх справозданях з зборів передвиборчих. У наших домородних социялїстів мабуть більше серця, чим студеного розуму, а до социялїзму европейского голови їх ледви чи коли доростуть. Се окремий, добродушний рід социялїстів славяньских і се прояв дуже відрадний. Акция їх буде мабуть і на дальше обмежуватись в більшій мірі на слова і фрази. Єсли етнольоґія розрізняє взагалї народи пасивні і активні, то історія социялїзму запише колись на своїх картинах, що в 1896 р. по Христї в краю нашім жили социялїсти, на скрізь добродушні, социялїсти — пасивні.

Що-до радикальних послів руских в соймі галицкім і їх акциї специяльної, то она не представляє нї найменьшого інтересу. Акция їх була, просто сказавши, нїяка. Посли Новаковский з Перемишля і Остапчук з Збаражчини, не визначились нї краснорічивостию нї широким знанем потреб селяньства руского. Они забирали голос при верифікациї двох виборів, пос. Остапчук домагав ся надто зміни §. 30 ординациї виборчої. Однак річи їх були дуже слабі. Сили арґументацийної не було нїякої. З другими послами рускими не могли радикальні селяни сполучитись, бо на таку сполуку не призволив їм ґенеральний штаб радикалів руских. Радикали рускі бажали за всяку цїну показати — може навіть Европі — що у них є вже свої заступники в соймі галицкім. До успіху того ґратулюємо їм від серця! Однак чи селяньство руске зможе бути вдоволене з економічної і полїтичної акциї своїх ориґінальних заступників — се питане велике. Селяньство руске в Галичинї есть ще на тілько наївне і ретроґрадне, що ему більше до смаку і вподоби хлїб насущний, нїж велика теория социялїзму европейского. Радикальні селяни рускі не представили собою навіть доброго материялу інформацийного. Они не уміли докладно сказати, що селяньству рускому на потребі, що людям на селї доскулює, що їх болить, що кривдить, а тим меньче уміли они придумати средства до усуненя лиха. З їх сторони не вийшло нї одно предложене до сойму, що мало би на цїли поправу чи то полїтичного, чи національного, чи навіть економічного положеня народу руского. Сею справою не інтересував ся також і провідник їх, др. Окуневский. А вжеж нїхто не годен заперечити, що др. Окуневский повинен був занятись своїми елевами з більшою ревностю. На нїм тяжив обовязок повести дїло так, щоб радикалїзм руский засияв повним блеском в салї соймовій, щоб весь край набрав пересьвідченя, що аж тепер Русь галицка „возблагоденьствує“, позаяк побіч ретроґрадних послів руских в соймі галицкім засїла трійця „избранників“ сторонництва, що одно знає і розуміє, куди треба вести незрозумілу, безглузду людскість. Ну, але нїчого! Що з воза впало, те ще не пропало. Пос. Окуневский зрекоґноскував на тепер терен, а акция дїйстна почне ся на другий рік, на новій сесиї. Поки-що орґани радикалів руских з'уміють пересьвідчити своїх людий, що герої їх справу великої сволюциї суспільної боронили — добре.

З ЖИТЯ.

(З нагоди отвореня рускої друкарнї в Чернівцях дня 17. н. ст. лютого 1896.

Се число Буковини друковане вже у нашій власній друкарнї, першій рускій друкарнї на всю Буковину. Поміщена она в окремім домі, що належить до реальности Народного Дому в Чернівцях. Тому, що она має становити маєток народний, а не есть приватним підприємством, то доля друкарнї повинна обходити всїх буковиньских Русинів. Так як з трема тисячами зр. в руках купили ми наш Народний Дім, вартости 18.000 зр. (тепер уже значно більшої), а завдяки жертволюбности буковиньских Русинів та доходам з винаему мешкань сплачуємо правильно вже 11 лїт дотичні рати в банку, так тепер з малою готівкою приступили пп. др. Стефан Смаль-Стоцкий, проф. Єротей Пігуляк і радник Володимир Ясеницкий до купна друкарнї, даючи в поруку за правильну сплату рат свій маєток. Рахунок простий такий: Друкарня коштує нас 7000 зр. на сплату на три роки. Коли би Буковина мала друковати ся і дальше в чужій друкарнї, то сам друк коштував би річно понад 7500 зр. У власній же друкарнї друк Буковини після обчислень фахових людий буде коштувати 5000 зр. або мало що більше, отже заощаджені гроші підуть на сплату друкарнї. Таким чином друкарня до трох лїт буде сплачена, а тодї перейде она на власність Народного Дому в Чернівцях, через що маєток народний значно збільшить ся. Відтак, розуміє ся, весь чистий дохід з друкарнї буде йти також на Народний Дім, через що поможе ся тій інституциї до розвою.

Ми певні, що як саму вістку про основуване рускої друкарнї в Чернівцях приняли буковиньскі Русини дуже радо (на се маємо численні докази), так тепер і допоможуть нам до сплати еї. Буковиньскі Русини своїми щедрими складками на Народний Дім дали гарний доказ патріотизму; ще мине якийсь невеликий час і Дім сей буде зовсїм сплачений, а коли ми ще в силу зростемо, на що есть певна надїя, то поставимо на місци старого дому новий великий поверховий для всїх руских народних товариств, бурси, друкарнї і т. п. Місце на будову, як звістно, маємо чудесне: три фронти до трьох улиць, площі і на велику будову з двома крилами есть доволї.

Так отже щоби ту нашу мрію чимскорше довести до дїла, потрібно, аби й нашою друкарнею буковиньскі Русини заінтересували ся і допомогли еї сплатити. Чим скорше еї сплатить ся, тим скорше збільшить ся маєток Народного Дому. А й на галицких Русинів маємо надїю. Нехай більша громада тілько по шістцї скине ся, а поміч буде велика. Така жертва для нїкого не буде тягарем, а разом з другими буде становити капітал.

Найшли ся в наших нещирих, завистних часах люди такі, навіть і свої, що сам намір основаня рускої друкарнї в Чернівцях приняли кпинами. Кпила собі з того навіть та руска ґазета у Львові, котра стілько має завдячити рускій друкарнї Товариства ім. Шевченка, котра без тої друкарнї — кажемо отверто — давно пропала би і слїду з неї не було би, бо хоч партия, яку та ґазета заступає, дуже гороїжить ся, але она щедра тілько на слова і навіть власного орґану не підпирає належито.

Кпили собі з того, що основує ся руска друкарня в Чернівцях, люди такі, котрі на друкарнї товариства ім. Шевченка бачили, що она значить, до чого она довела. Не їх заслуга була, що у Львові повстала друкарня тов. ім. Шевченка, лише заслуга Українцїв, але користали з неї добре також они. Всї ми то знаємо, що не будь своєї друкарнї у Львові, то більша половина наших видавництв, не була би побачила сьвіта божого, богато в самім завязку пропало би, не було би научного товариства ім. Шевченка, не було би Записок, Зорі, книгарнї і богато иньшого. Нїхто-ж не підтримав ті всї видавництва, сей цїлий наш рух лїтературний в Галичинї так, як іменно своя руска друкарня, не обчислена на нїякі материяльні зиски, лише на спомагане народного розвою.

Таку саму цїль має і наша руска друкарня в Чернівцях. Чверть мілїона буковиньских Русинів — то народу доволї, щоби міг мати також і свою друкарню, котра певно буде служити також і Галичанам. Без неї було нам доси дуже

Проєкт реформи виборчої.

Дня 15. с. м. на засїданю ради державної внесло правительство проєкт реформи виборчої. Предложене се складає ся з проєктів двох устав. Перший проєкт дотичить ся зміни і доповненя устави основної о репрезентациї державній і устав з нею злучених; другий проєкт дотичить ся зміни ординациї виборчої до ради державної.

Проєкт першої устави постановляє, що до теперішних 353 членів палати послів має прибути 72 нових, котрих буде вибирати нова, загальна курия виборців. З тих 72 нових послів припадає на Чехи 18, на Галичину 15, на Австрию долїшну 9, на Мораву 7, на Стирию 4, на Австрию горішну по 3, на Дальматию, Буковину і Шлеск по 2, на Сольногород, Каринтию, Країну, Форальберґ, Істрию, Горицию, Градиску і Трієст по 1 послови.

Право голосованя в тій новій куриї має кождий обиватель мужчина власновільний і повнолїтний. Також має право голосувати той, що на шість місяців перед виборами поселив ся в якімсь окрузї виборчім. Не мають права голосованя люди, зависимі службово від хлїбодателїв і жиючі спільно з ними. До нової куриї належать і ті, що доси мали право голосованя.

В дотеперішній куриї громад сїльских і в тих виборчих округах нової куриї, котрі будуть зложені лише з повітів судових, остає ся на дальше система виборів посередних; у всїх же иньших дотеперішних куриях і в иньших, як згадані повисше, округах виборчих нової куриї, обовязує система виборів безпосередних. Однак в краях, в котрих устави краєві ввели при виборах соймових в куриї сїльских громад безпосередні вибори, та система виборів має обовязувати також при виборах до ради державної з куриї громад сїльских і з нової куриї.

Предкладаючи ті проєкти реформи, президент мінїстерів ґр. Баденї сказав, що їх треба як найскорше полагодити. Від півтретя року та реформа панує над цїлим житєм парляментарним і усуває на бік всї иньші справи без огляду на їх економічну і державну вагу. Се спиняє полагоджене всїх иньших важних задач держави. Тому правительство взяло ся за реформу виборчу, не длятого, щоби вдоволити ненаситні жаданя радикальних сторонництв, або їх ще дальше сягаючих провідників, не з ляку перед грозьбою, лише з тої причини, що треба сотворити парляментарні услівя для доброго розслїду і оцїнки державних справ, а усунути все те, що акцию полїтичну спроваджує на иньші дороги.

Обмеженя в праві виборчім мусять впрочім в тім степени зникати, в якім щораз ширші верстви населені приходять до сьвідомости свого правно-полїтичного становища. А президент мінїстрів держить ся засади, що полїтичні і социяльні реформи треба навязувати до того, що вже есть; треба жаданя сучасні годити з добутками минувшини.

В Австриї все, коли йшло о право виборче, мали на увазї дві засади: репрезентацию інтересів і індівідуальність королеств і країв. В правительственнім проєктї виборчої реформи забезпечено право виборче і інтереси чотирох груп, але додано ще нову клясу виборців. Правительство не хоче, щоби підставою системи виборчої було виключно загальне право виборче, лише жадає, щоби признано також се право виборче, що опирає ся на специяльних економічних і культурних відносинах обивателїв держави. Правительство бажає собі скорого полагодженя реформи виборчої і має сильну постанову, перевести єї.

Також другу засаду, обезпеченя індівідуальности поодиноких королевств і країв, видко з того проєкту: видко іменно в тім, що в новій куриї виборців кождий край вибирає лише для себе самого, а також в тім, що зроблено пробу означеня після засад, всї краї однаково обовязуючих, відносин послів з поодиноких країв до загального числа послів, і що вкінци порішено справу чи посередних чи безпосередних виборів і спосіб їх переведеня застережено законодавству краєвому.

Президент мінїстрів підніс вкінци, що предложеня ті тїсно з собою звязані і просив палату, полагодити їх без малодушности, упередженя і доктринериї

гірко. Найлучший доказ дуже лихих друкарских відносин для руских видавництв на Буковинї дають Добрі ради, котрих торік майже виключно з вини чужої друкарнї вийшло лише два числа, так що редактор п. Данилевич мусїв вкінци сам черенки спроваджувати для своєї ґазети. А „Буковиньский православний руский календар на рік 1896“ треба було друкувати аж в друкарнї тов. ім. Шевченка у Львові, бо в Чернівцях всї друкарнї були заняті; впрочім не мають нїякого добору черенок, хоч кажуть собі солено платити. Про ті незвичайно шкідливі перепони, які ставила чужа друкарня що дня нашій ґазетї Буковинї, і не згадуємо вже тепер: ми раді, що вже раз усунули ми ті перепони.

Просимо-ж тепер правильним надсиланем передплати підтримувати наше видавництво; ми із своєї сторони, маючи тепер значно улекшену роботу, доложимо всїх старань, щоби наша ґазета містила богато цїкавого і добірного материялу. Розповіли ми наші наміри і бажаня зовсїм отверто і щиро, отже сподїваємо ся, що читателї наші так само щиро підтримають ті добрі наміри, а на всї інсинуациї, кидані навіть своїми людьми на кружок черновецких патріотів, відповідять погордою такою, на яку ті незичливі люди заслугують.

З МІСТ І СЇЛ.

Гірка доля ремісника.

Допись з Садаґури.

Просимо помістити у нашій „Буковинї“ допись, у котрій ми жалуєм ся перед сьвітом на нашу гірку долю. Може хто цїкавий знати, як нам жиє ся на сїм білім сьвітї.

У Садаґурі і в околици жиє богато ремісників, яких триста буде всїх, а на кого они працюють, то дивно слухати. Возьмім приклад. Жид має готові гроші і за сто до 112 зр. купить сотку шкір для кушнїрів. Привезе собі так кілька сотон шкір і бігає потім по кушнїрях, каже, що має сьвіжу марфу (товар). Продає кушнїрям шкіри, але як? За подвійну цїну; що єго коштувало сто зр., то продає за 200 зр., бо каже: „я даю вам до гроший“. А як до гроший? Кушнїр пише вексель на три місяцї, бо має надїю, що потім вексель викупить. Але минає речинець, а гроший нема, або як є, то не всї, бо деж можна кушнїреви за три місяцї вторгувати 200 зр.? Ну, нїчо; есть і на то рада. Пише ся другий вексель; дораховує ся проценти 2 до 5 зр., як від суми. А ремісник наробив ся тай задовжив ся; жий тай май ся!

Кождий ремісник того зазнає, але вже найбільше наші Русини. І ми би потрафили так шкіри купити, як жиди, коли би мали готові гроші, але їх нема тай позичити на малий процент нема де. Жиди мають своїх пять банків в Садаґурі, то хоч жид своїх гроший не має, позичить собі у своїм банку і їде до Молдави, до Росиї або до Галичини по товар; приїздить і заробляє. А на нашого чоловіка як упаде яка пригода, що треба нераз скоро кілька десяток (чи на якусь оплату по родичах з ґрунту, або на купно кусня ґрунту о межу), нема де заратувати ся, нема де позичити так, аби лихви не платити. Бо коли хто хоче у лихварских банках позичати гроші, то шукай собі перше кавента, такого, що має тут у нас кавцию, (навіть єму скажуть, до котрого), а той н. пр. від сотки каже собі за три місяцї заплатити 5 зр. за поруку. Відтак ще обтягнуть з сотки проценти, обтягнуть на акцию — мало що й лишить ся. Минуть три місяцї — знов нові видатки. Не пристарав ся ремісник усїх гроший, іде знов до панів банкирів; они знов посилають до ручителя, а той каже: „Не журіть ся, ви файний ґосподар; я з ними поговорю, они вам зачекають далї, дасьте троха гроший, новий вексель, а менї — я вже возьму мало: дасьте два леви тай дещо з дому“.

І чи ти хочеш чи не хочеш, а все дати мусиш, бо потрібно. Давай тай давай жидови на довгий кафтан, а сам і короткого не маєш! Доста того, що конець все для нас не добрий. Ми ремісники і селяни просимо наших черновецких Русинів, аби змилували ся над нами і отворили нам руский банок в Чернівцях. Може би нарід випутав ся троха з нужди, бо в рускім банку певно не буде такої драчі, як у иньших. Може би ми збули ся через те тих наших непрошених опікунів, що водять наш нарід, як цигани медведїв.

Отак чекаємо з дня на день, може наступить добра година і для нас, тай трудно дочекати ся. Читаємо в „Буковинї“, як оден пан посол у Відни обговорював житє селян в Галичинї, яке оно гірке, не солодке; а знов львівский сойм гадає селянам подати дешевший кредит. Тай скрізь так о нас дуже красно говорять, дуже нас жалують, але — як якийсь казав: „ситий худого не знає“, — всї ті гарні слова можуть лишити ся ще довго на папери, а нам з того тілько всьої потїхи, що нас жалують. А пявки-лихварі ссуть, тягнуть тимчасом послїдний заробок з чоловіка. От дає край сотки тисяч на нові зелїзницї, радять над ними довго, а над тим не думають, як би то зробити, щоби при будові тих зелїзниць заробили передовсїм свої люди, а не чужинцї, Італїянцї та Бог знає хто. Або думають уже кілька лїт і в Буковинї над дешевшим кредитом; ми сподївали ся, що сего року може полагодять якось ті каси Райфайзена, тимчасом панове Волохи о тім анї пари з уст; що їх обходять хлопи?. Могли би ту справу полагодити гладко, як би їх посли, котрих найбільше, згодили ся помочи якось селянам і ремісникам, але їм то не в голові. Добре ще, що у нас на Буковинї нема еміґрациї, але як так і далї не буде нами нїхто опікувати ся, то настане така біда, як і в Галичинї.

Ремісник.

Перегляд полїтичний.

—o—

Австрийска рада державна зійшла ся в суботу дня 15-го с. м. знову на наради. Правительство внесло того дня проєкт реформи виборчої, о котрім пишемо на иньшім місци. Рада державна має радити до 22-го марта, опісля наступлять великодні ферії до 8-го квітня, а від того дня будуть продовжати ся наради до 13-го мая с. р.; дня 15-го мая зійдуть ся спільні делеґациї в Будапештї. Підчас теперішної сесиї має залагодити ся: передовсїм буджет, проєкт викупна північно-західної зелїзницї і проєкт реформи виборчої. Окрім того рішать ще предсїдателї великих клюбів, чи в справі податкової реформи мають вести ся дальші наради чи нї. Рада державна має також вибрати для угоди з Угорщиною депутацию оплат. Однак велика частина полїтичних кругів домагає ся, щоби ся важна депутация розпочала аж тодї свою працю, коли палатї буде вже предложений цїлий материял до австро-угорскої угоди. Нашим читателям вже знане з телеґрам що всї сойми рішили завізвати правительство австрийске, аби оно як найсовістнїйше стерегло австрийских інтересів; особливо ческий сойм виступив в сїй справі дуже остро. Очивидно не може ґр. Баденї маловажити собі сего завізваня і мабуть тому не пішли переговори з угорским правительством гладко. З другої сторони угорске правительство не має в угорскім соймі сталої більшости, а загально жадають від него не лише, щоби остав ся дотеперішний стан, але щоби оно виторгувало від Австриї ще деякі уступки. Так отже австрийске правительство стоїть під напором своїх соймів, а угорске знов під напором свого; нї одна нї друга сторона не має поки-що надїї перевести по своїм бажаням переговори. З сеї причини проєктовано зі сторони Угорщини продовжити договір провізорично на теперішній підставі до 1897 р., та не знати, чи австрийский кабінет на се згодить ся. Трудність лежить тут іменно в тім, що ґр. Баденї обіцяв Чехам полагодити їх справу по заключеню угоди австро-угорскої, а коли би єї відложено, то очивидно також ческа справа мусїла би

бути відложена, а се довело би до поважних заколотів і треба би сумнївати ся, чи ґр. Баденї зміг би опанувати так трудне положенє. З другої сторони мусїли би з кінцем 1897 р. відбути ся нові вибори до ради державної, а чи склад нової палати буде для кабінету користнїйший, годї передвидїти.

Сойми покінчили свої наради. Головна увага була звернена на ческий сойм, де мали поробити ся перші кроки до ческо-нїмецкої угоди. Ми вже попередного разу описали докладно, що замісць полїпшеня ситуациї, наступило ще більше напруженє від часу скликаня сойму. Нїмцї побоюють ся о свій status quo, а Молодочехи не хочуть відступити від своїх жадань. Нїмецке внесенє на заснованє національних курий не прийшло від нараду повної палати, а такої самої долї зазнало адресове внесенє Молодочехів. Буджетова дебата принесла одно цїкаве явище: ческа февдальна шляхта заявила ся устами кн. Фридриха Шварценберґа за ческим державним правом. Се заявленє певно зближить ческу шляхту з молодоческим сторонництвом, а з сего вийшло би для Нїмцїв неконьче приємне положенє. Як дуже піднесло ся значінє Молодочехів, видко хоч би зі складу нововибраного кр. видїлу, в котрий на вісьмох членів ввійшло чотирох Молодочехів; не меньшим доказом того впливу є уступленє намістника Чехів ґр. Туна.

Полудневі Славяни провадять завзяту борбу, особливо в Гориції і Трієстї, де намістник Рінальдінї панує мов турецкий паша і против інтенций центрального правительства помагає італїяньскій меньшости гнобити словіньску більшість.

Від якогось часу ходили вісти, що Нїмеччина хоче сего року збільшити свою фльоту і лучено сю вість з випадками на Всходї. Нїчого отже дивного, що легковірні люди затревожили ся і бачили вже в своїй фантазиї якесь небезпеченьство. Тепер можемо подати успокоюючу вість: На засїданю буджетової комісиї нїмецкої ради державної заявив секретар стану бар. Маршаль, що правительство не зажадає сего року побільшеня кредиту на фльоту. Правда натомісць є, що мінїстерства провадять переговори в сїй справі між собою, але коли наступить порозумінє, годї заповісти. Коли є намір побільшити фльоту, то має се свою причину в потребі більшого безпеченьства для кольоній, а не в якійсь змінї полїтики заграничної. Заморскі інтереси Нїмеччини збільшають ся з кождим роком, отже мусить збільшити ся також фльота — хоч пізнїйше.

Італїяньский парлямент скликаний на день 5-го марта с. р. Величезна утїха з уратованя залоги в Макале, на котрої чолї стояв майор Ґаллїяно, вже утихла, а дають ся почути докори, що передача тої кріпости зовсїм не була так дуже честною для Італїянцїв, як се прихильні правительству часописи зпочатку представляли. Зрештою готують ся Італїянцї до рішаючої битви і висилають один баталїон за другим з поспіхом; а міжтим абесиньский неґус почав переговори, але єму недовіряють і здогадують ся, що хоче лише в часї переговорів скріпити свої воєнні сили.

Француский кабінет веде борбу з сенатом о знесенє сенату. Особливо скрайні радикально-социялїстичні сторонництва домагають ся борби, а кабінет Буржоа рад би їм угодити і тим чином придбати собі популярність. Однак знесенє сенату є річею зміни конституциї; а така зміна належить перед конґрес, а надто скликанє конґресу залежить від сенату. Отже годї надїяти ся, щоби сенат згодив ся на скликанє конґресу, котрий мав би той сенат знести. А навіть дуже непевна річ, чи навіть такий конґрес зніс би давну і важну інституцию, о котрій Ламбетта сказав, що она є „великою радою громад“. Мов би з пімсти за такі наміри ухвалив сенат оногди порядок дневний, против котрого запротестував президент кабінету Буржоа. По засїданю сенату зійшли ся мінїстри на нараду; ходять слухи, що мінїстерство хоче як не в цїлости, то хоч в части подати ся в димісию.

Дня 11-го с. м. відкрито анґлїйский парлямент відчитанем престольної промови. В нїй зазначені мирні відносини до всїх держав. В справі венецуельскій ведуть ся переговори з американьскими Сполученими Державами і є надїя, що они доведуть до бажаного кінця. Також справа трансвальска буде полагоджена в мирний спосіб. Головними задачами парляментарної працї будуть: скріпленє морскої воєнної сили; зарада нуждї між хлїборобами; аґрарний закон для Ірляндиї і обмеженє приїзду заграничних убогих.

Безперечно найбільшу увагу звертає тепер на себе Болгария. Ми вже доносили о подорожи кн. Фердинанда до папи і єї сумнім кінци. Коли папа не позволив, бо не міг позволити з свого становища на перехід кн. Бориса, кн. Фердинанд на власну руку рішив ся до того кроку, а у виданім манїфестї до народу докоряє папі, що він не має належитого зрозуміня для потреб народу болгарского. По тім слїдувала благальна телеґрама до російского царя, щоби став кумом, прихильна відповідь царя, подорож президента болгарских мінїстрів Стоїлова до султана, висланє амбасадорів турецкого і російского до Софії, вкінци признанє кн. Фердинанда болгарским князем зі сторони Туреччини і повідомляючі о сїм письма до великих держав, котрі підписали берлиньский трактат. Нема сумнїву, що Туреччина зробила все те лише за порозумінем Росиї. Так отже осягнув кн. Фердинанд те, до чого змагав від часу свого вибору на князя болгарского 1887 р.: єго потвердили князем. Доси Росия не хотїла єго узнати законним князем, і аж тепер, коли він для полїтики пожертвував віру свого сина, стала прихильнїйша. На тім не було би нїчого злого, але одно будить загальну обаву, іменно щоби кн. Фердинанд не став просто оружем в руках Росиї, бо тодї мусїло би се викликати протести цїлої Европи, а головно інтересованих на Всходї держав. А скора зміна в поступованю Росиї дає богато до думаня, бо не обійшло ся певно без того, щоби кн. Фердинанд не дав певних приречень. Чи вийде се на добро Болгариї, не можна тепер осудити. Але один наслїдок вже має сей поступок кн. Фердинанда. Родина єго жінки відвернула ся від него, а треба знати, що власно та родина була доси одинокою підпорою кн. Фердинанда. Жінка князя виїхала разом з молодшим сином в заграницю; доносять, що она задумує просити о розвід від свого мужа через те, що для полїтики посьвятив віру своєї дитини. Надто ще грозить князю Фердинандови екскомунїкация папи. З зацїкавленем дивить ся тепер цїла Европа на князя і жде єго дальших дїл, котрі мають показати, чи з'уміє він хоронити самостійне становище свого краю, чи може зробить з неї заборало російскої полїтики.

НОВИНКИ.

ЧЕРНІВЦЇ, дня 17. лютого 1896.

Новий видїл товариства „Просьвіти“ уладив ся в той спосіб: заступником голови вибрано о. Ол. Тороньского, секретарем В. Гнатюка, директором канцеляриї д-ра К. Левіцкого, касиєром о. Ал. Темницкого, контрольором проф. Петра Огоновского, редактором видаваних книжочок директора Ол. Борковского, економом судию Ант. Дольницкого, бібліотекарем К. Паньковского, референтом філїй і читалень проф. Г. Врецьону. До комітету адмінїстрацийного увійшли: голова, заступник голови, др. Яр. Кулачковский і дир. В. Нагірний.

Руским товариствам, інституциям і декотрим Русинам в Галичинї рішив галицкий сойм дати такі запомоги: для дяківских товариств у Львові, Перемишли і Станїславові по 100 зр., для руского „Сокола“ у Львові і для товариств „Сокіл“ на провінциї 800 зр. до розпорядимости видїлу краєвого. Товариство „Просьвіта“ у Львові на видавництво книжочок для народу 2000 зр.; — о. Джулиньский в Лапшинї на „Посланника“ і книжочки мисийні 400 зр.; — на запомоги для бурс, що дають поміщенє польскій і рускій молодїжи, до розпорядимости Видїлу краєвого в порозуміню з краєвою радою шкільною загалом 4000 зр.; — для товариств академичних до розпорядимости видїлу краєвого загалом 1000 зр.; — видавництво рускої бібліотеки історичної у Львові 500 зр.; — товариство ім. Шевченька на видавництва 1000 зр.; — секция археольоґічна Тов. ім. Шевченка на видавництво материялів історичних 1000 зр.;—руске товариство педаґоґічне на видавництво „Дзвінка“ 200 зр.; — о. К. Сїлецкий з Жужелк на новіциат для СС. Служебниць руских 100 зр.; — руске товариство „Шкільна Поміч“ в Коломиї 100 зр.; у Львові 100 зр.; в Станїславові 100 зр.; — Юл. Насальский в Коломиї на видавництво бібліотеки для рускої молодїжи 100 зр.; руский Інститут для дївчат в Перемишли 200 зр.; — заведенє для убогих дївчат „Родина Мариї“ в Лїмнї 300 зр. — Театр руский під зарядом тов. „Руска Бесїда“ у Львові до розпорядимости видїлу краєв. 7.250 зр.; — товариство співацке „Боян“ у Львові 300 зр.; — на реставрацию старинної церкви в Яжові старім пов. яворівского 200 зр.

Удар в стіл, а ножицї відізвуть ся. Ми сконстатовали, що на поголосках про уступленє ґр. Ґоеса нема анї зерна правди і що ширенє таких вістий може лежати в інтересї тих, що їх ширять. Виразно не назвали ми нїкого, але „ножицї“ самі відозвали ся. Іменно Bukow. Post розгнївала ся на нас за се. Не дивуємо ся! Жаль їй за давними часами... Але, як то у несовістних покровителїв „консервативних“ Русинів в звичаю, они при тій нагодї причіпили нам латку ще й за те, що один Українець, значить наш чоловік, Русин такий, як і ми, дарував на „Народний Дім“ в Чернівцях 80 рублїв. Не будь він такий, як ми, то не дав би. Заболїло й се волоске серце... Після льоґіки Buk. Post, Волох з Румунії не може дати волоских гроший на волоске товариство в Буковинї... Говорять ті панове дуже богато про згоду в краю, та як они єї заводять, отсе новий приклад ми подали.

Комітет депутацийний відбув дня 9. с. м. засїданє, щоби здати собі справу з своєї дїяльности і провірити рахунки. „Сконстатовано, як читаємо в Дѣлѣ — що депутация осягнула всьо, що мала на оцї і чого могла надїятись“. Осьмілюємо ся просити комітет депутациї, може би нам докладнїйше означив то „всьо“, що осягнув, бо то „всьо“ дуже богато Русинам виглядає як велика нуля. Та ще може би пояснив, що зискали Русини, а що Москалї?

Коби так всюди! Громада Іспас коло Коломиї купила, як відомо, від свого дїдича більшу посїлість зі всїми правами. Старий двір, котрий вже розпадав ся, розібрали нові властителї-селяни і рішили поставити на тім самім місци новий дім яко „Народний Дім“, в котрім буде міститись громадска канцелярия, крамниця, читальня, велика комната для громадских зборів, увеселень і танцїв в свобідну пору по вечірни. Буде там також находитись громадский шпихлїр.

Поміч для ближнього. В селї Рогізнї жиє вдова, дуже бідна. Син єї служить, а она не мала навіть де зимувати, бо хата стара завалила ся. В тій бідї помогли їй члени читальнї Рускої Бесїди в Рогізнї і дали гарний приклад, як треба спомагати ближнього в нещастю. Урадили ся в читальнї, аби покласти бідній вдові хату. На хрестинах в члена читальнї Антона Гаврилця списали, що хто має дати. Николай Кривотульский обіцяв 6 дубів і 2 леви, Василь Гаврилець платву, Кость Якимчук 50 кр., Ілія Меленка два дуби, Ник. Гливка 50 кр., Ґеорґій Українець 50 кр., Семен Король одного дуба, Василь Юрчук і Антін Гаврилець по 50 кр., Гаврило Гаврилець і Дмитро Ґрищук по два дуби і Семен Кирстюк 1 лева. Так зложили ся члени тверезої читальнї, аби помочи бідній вдові в бідї. Дуже гарний вчинок!

Молодий дурисьвіт. В однім селї під Болеховом жиє малий 12-лїтний хлопець, котрому забагло ся побавити ся ворожбитством і оповідає, що кождому виворожить будучність. Люди повірили байцї і вість о новім ворожбитї розійшла ся мигом по селах і тепер ідуть цїлі процесиї до того пророка по раду. Хлопець бере від особи по 10 кр. Зі Стрия — як пишуть — іде також досить міщан до ворожбита.

Добрий жарт. Дуже часто люблять люди — як кажуть — „в жарті“ страшити когось стрільбою, або револьвером, а такі „жарти“ не рідко кінчать ся дуже сумно. Таке лучило ся минувшого тижня в селї Лерхенфельдї коло Теплиць в Чехії. В домі робітника Помзеля відбувала ся забава. Жінка Помзеля піднивши собі горівки, вийшла з хати, переодїла ся в мужеску одежу і вернувши назад до комнати, схопила зі стїни чоловічу стрільбу та в жартї змірила ся до свого гостя, робітника Фредого. На нещасте стрільба була набита і коли Помзельова потягнула за курок, роздав ся вистріл, а цїлий набій попав Фредому в груди. По кількох хвилях ранений сконав. Убитий в жартї лишив жінку і троє дїтий. Помзельову, матїр шестерох дїтий, арештовано і віддано до суду.

Дорогі образи. Сими днями богато можна було читати у всїх часописях о мадярскій Панамі, т. є. о спроневіреню Каролем Пульским великих гроший. Той Пульский був директором угорскої галериї образів. На памятку 1000-лїтного істнованя угорскої держави рішили Мадяри заложити музей для красних штук. Отже Пульскому дали в руки чверть мілїона, щоби поїхав до Італії, купувати старі славні образи для музею. З ним мав їхати ще й урядник краєвого музея Бер, але Бер до чотирьох днїв вернув до дому, а Пульский став купувати образи без нїякої контролї. До Будапешту присилав повні скринї образів малої вартости, а сам гуляв собі по цїлій Італії, як великий пан, бавив ся як найлїпше за державні гроші. Коли вернув до Будапешту, комісия провірила всї образи і найшла „все в порядку“. Тодї дали єму ще 126.000 зр. в руки і вирядили знов за границю. Аж тут нараз чуємо, дня 5. лютого в угорскім соймі поставлено запитане до правительства, чи з Пульским справдї все в порядку? Правительство відповіло, що вправдї Пульский видав 204.000 зр. більше, але образів не переплачував. Відповідь ту приняли посли до відомости малою більшостию голосів, 88 против 77. Тимчасом Пульский зійшов з ума і справа з дорогими образами ще доси не ясна. Один образ, нїби Рафаіла, мав коштувати 135.000 франків, а тимчасом — кажуть — той образ зовсїм не роботи Рафаіла і переплачений страшенно...

Померли: У Львові Володислав Вшелячиньский, звістний польский музик і професор консерваториї; — в Стрию Йосиф Дітріх, бувший президент окружного суду в Самборі, в 78-ім роцї житя; — в Нових Фратївцях Іраклій Порумбеску, ексарх і парох, в 73 р. житя. Він був з роду Поляк і звався колись Ґолембйовский. — Григорий Мариняк, професор ґімн. у Львові в 43 р. житя; Мартин Пачовский, радник краєвого суду в Кракові, в 49. р. житя.

Наука штука і лїтература.

—o—

„Народописна карта українсько-руського народу“, зладжена д-ром Гр. Величком, видана коштом і заходом товариства „Просьвіта“ а виконана в красках в лїтоґрафічнім заведеню п. Андрея Андрейчина у Львові, увійшла вже в продаж. Книгарска цїна карти 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і для передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр. (з пересилкою почтовою 3 зр.)

Козацкі гетьмани. Маляр А. Пилихавский нарисував і видав у лїтоґрафованій відбитцї більший образ з портретами 12 славнїйших гетманів козацких, а то: Дашковича, Сагайдачного, Богдана Хмельницкого, Дорошенка, Юрія Хмельницкого, Виговского, Наливайка, Тетері, Многогрішного, Брюховецкого, Ханенка і Мазепи. Портрети гетьманів уложені на тлї з козацких відзнак: бунчуків, булав, оружій і и. Цїна образу, виконаного в лїтоґрафії А. Андрейчина, 60 кр. Купити можна в Ставропигійскій книгарнї у Львові.

Телеґрами „Буковини“.

—o—

З дня 17-го лютого 1896 року.

Прага. Яких 8000 робітників явило ся вчера на зборах, на котрих протестовано против правительственного проєкту реформи виборчої. Ті робітники хотїли відтак для демонстрациї зайти у вузкі улицї дїльницї „Старе місто“ і обкидали полїциянтів, що їх не пускали камінєм. Тодї полїция ужила оружя і товпа розбігла ся. Шість осіб арештовано.

Боцен. Вчера в здоровлю архикнязя Альбрехта Сальватора наступило погіршене, але вечером троха єму полїпшило ся.

Софія. В престольній промові, котрою князь Фердинанд замкнув собраніє, дякував він Туреччинї за признане єго князем Болгариї: казав, що тепер вже межинародне положенє Болгариї певне, бо стараня султана о признане князя Фердинанда і теперішного положеня Болгариї другими державами покінчили ся добре. Особливо дякував князь цареви за те, що приняв ся бути хрестним батьком Борисови і відновив добрі відносини Росиї до Болгариї.

Каіро. Побут архикнязя Франца Фердинанда в Ассуанї мав добрий вплив на єго здоровлє: він сеї недїлї перенесе ся до Каіро і перебуде тут аж до половини марця.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 17-го лютого 1896.

	Львів.		Чернівцї.	
Пшениця . .	від 7.20	до 7.60	від 7.60	до 7.70
Жито . . .	„ 6.25	„ 6.40	„ 6.25	„ 6.35
Ячмінь бров. .	„ 5.—	„ 6.—	„ 5.50	„ 5.75
Ячмінь простий	„ 4.75	„ 5.—	„ 0.—	„ 0.—
Овес . . .	„ 5.20	„ 5.40	„ 5.10	„ 5.25
Ріпак . . .	„ 8.20	„ 8.75	„ 9.—	„ 9.25
Горох . . .	„ 6.—	„ 8.—	„ 5.—	„ 6.—
Вика . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Льнянка . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Біб	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„ 4.25	„ 4.75	„ 0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„ 30.—	„ 40.—	„ 0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„ 40.—	„ 60.—	„ 27.—	„ 31.—
Конюш. шведск.	„ 35.—	„ 40.—	„ 0.—	„ 0.—
Кукуруза нова	„ 5.—	„ 5.50	„ 4.55	„ 4.65

Хміль 00.— 00.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 лїтрів 12.50—12.75

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **9** разом за **9** зр.

З пересилкою почтовою **9** зр. **30** кр.

Добрі ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Рогізнї що місяця. Передплата, платна в Рогізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Рогізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні рочники Добрих Рад.

1. рочник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих уступів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр., а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. рочник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. рочник „Д. Р.“ містить так само як і другий рочник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого рочника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. рочник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого рочника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. рочник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. рочник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і єго син Фостович“.

Цїна 6 рочників разом з рек. пересилкою 6 зр.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.